Υπόθεση C-149/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Φεβρουαρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Okresný súd Bratislava V (Σλοβακία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

21 Φεβρουαρίου 2019

Κατηγορούμενος:

R.B.

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών – Ερμηνεία της οδηγίας 2012/13/ΕΕ – Άρθρο 4 και άρθρο 8, παράγραφος 2 – Ερμηνεία του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 6, 47, 48 και 49 – Δικαίωμα πρόσβασης του κρατουμένου στη δικογραφία – Μη πρόσβαση σε όλες τις έγγραφες πληροφορίες – Αδυναμία άσκησης προσφυγής κατά της μη παροχής των εν λόγω πληροφοριών – Απαγγελία κατηγορίας για ιδιαίτερα σοβαρή αξιόποινη πράξη – Ερμηνεία της απόφασης-πλαισίου 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου – Δεν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης διάταξη του ποινικού κώδικα, η οποία δεν επιτρέπει στο δικαστήριο να επιβάλει στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας κάτω των 20 ετών

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Συνάδει προς το άρθρο 4 και το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

διαδικασιών (στο εξής: οδηγία 2012/13/ΕΕ), το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια που προβλέπεται στο άρθρο 6 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (στο εξής: Χάρτης), τα δικαιώματα της υπεράσπισης που προβλέπονται στο άρθρο 48, παράγραφος 2, του Χάρτη, καθώς και το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που προβλέπεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, το γεγονός ότι οι εθνικές αρχές δεν παρείχαν εγγράφως στον κρατούμενο, κατά την περίοδο της κράτησης, όλες τις πληροφορίες (ήτοι σε πλήρη μορφή) που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ (ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης στη δικογραφία) ούτε επέτρεψαν σε αυτόν να ασκήσει προσφυγή κατά της μη παροχής πληροφοριών κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ως άνω ερώτημα, θίγει η παράβαση αυτή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας, τη νομιμότητα της στέρησης της προσωπικής ελευθερίας, σε περίπτωση κατά την οποία διατάχθηκε η προσωρινή κράτηση του συλληφθέντος, καθώς και σε περίπτωση παράτασης της εν λόγω κράτησης;

2) Συνάδει προς το άρθρο 4 της απόφασης-πλαισίου 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων διατάξεων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα άρθρα 82 και 83 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, την αρχή της αναλογικότητας των ποινών που κατοχυρώνεται στο άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη, καθώς και τις αρχές της αναλογικότητας, της ενότητας, της αποτελεσματικότητας και της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, εθνική διάταξη, όπως αυτή του άρθρου 172, παράγραφος 4, του σλοβακικού ποινικού κώδικα, σχετικά με την τιμωρία της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, η οποία δεν παρέχει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να επιβάλει στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας κατώτερης των 20 ετών, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της εξατομικεύσεως των ποινών; Για την απάντηση στο ερώτημα αυτό, ασκεί επιρροή το γεγονός ότι η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών δεν διαπράχθηκε από εγκληματική οργάνωση κατά την έννοια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Σκεπτικό του αιτήματος εκδικάσεως της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως με την ταχεία διαδικασία

Βάσει των διατάξεων του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εκδικαστεί η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την ταχεία διαδικασία, δεδομένου ότι πρόκειται για ποινική

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

διαδικασία η οποία ευρίσκεται στο αμέσως προηγούμενο της έκδοσης της απόφασης στάδιο και στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε μέτρο προσωρινής κράτησης, ο R.B. εξακολουθεί να τελεί υπό κράτηση, η δε συνέχιση της κράτησης εξαρτάται από την απάντηση που θα δώσει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στις αποφάσεις της 12ης Αυγούστου 2008, Santesteban Goicoechea, C-296/08 PPU, EU:C:2008:457· της 1ης Δεκεμβρίου 2008, Leymann και Pustovarov, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669· της 30ής Νοεμβρίου 2009, Kadzoev, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741· της 28ης Απριλίου 2011, Hassen El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268· και της 27ης Οκτωβρίου 2016, Milev, C-439/16 PPU, EU:C:2016:818. Το αιτούν δικαστήριο εφιστά επίσης την προσοχή στην υπόθεση C-105/10 PPU, Gataev και Gataeva, η οποία εκδικάστηκε με την ταχεία διαδικασία.

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση: άρθρο 4, παράγραφος 3

Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ): άρθρο 82 και άρθρο 83, παράγραφος 1

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης): άρθρο 6, άρθρο 47, άρθρο 48, παράγραφος 2, άρθρο 49, παράγραφος 3, και άρθρο 51

Οδηγία 2012/13: αιτιολογικές σκέψεις 9 έως 11, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, άρθρο 4 και άρθρο 8, παράγραφος 2

Απόφαση-πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου: αιτιολογική σκέψη 5 και άρθρο 4

Πρόταση οδηγίας σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης [COM/2012/0193), final – 2012/0193 (COD)], σημείο 1.1, τέταρτη παράγραφος, της αιτιολογικής έκθεσης

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Νόμος 300/2005, περί ποινικού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα (στο εξής: ποινικός κώδικας)

Άρθρο 39 Κατ’ εξαίρεση μείωση της ποινής

1) Εφόσον, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπόθεσης ή της κατάστασης του δράστη της αξιόποινης πράξης, το δικαστήριο εκτιμά ότι η επιβολή της προβλεπόμενης από τον παρόντα νόμο ποινικής κύρωσης είναι για αυτόν υπέρμετρα αυστηρή, [...] δύναται να του επιβάλλει ποινή ακόμη και κατώτερη από την ελάχιστη προβλεπόμενη [...] [κατά το αιτούν δικαστήριο

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

πρόκειται, για παράδειγμα, για περιπτώσεις στις οποίες από τον δράστη της αξιόποινης πράξης εξαρτάται πολυμελής οικογένεια, συντρέχει περίπτωση ανίατης ή σοβαρής ασθένειας, η ποινική διαδικασία διήρκεσε για υπερβολικά μεγάλο διάστημα, τουλάχιστον 8 ετών, για λόγους που δεν οφείλονται στον κατηγορούμενο κ.λπ.]

2) Ο δικαστής δύναται να μειώσει την ποινή κάτω από την ελάχιστη προβλεπόμενη από τον παρόντα νόμο, έστω και αν καταδικάσει τον δράστη της αξιόποινης πράξης

a) για προπαρασκευαστικές πράξεις αξιόποινης πράξης ή για απόπειρα τέλεσης αξιόποινης πράξης [...]

b) εάν ο δράστης συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό στη διαλεύκανση αξιόποινης πράξης τελεσθείσας προς όφελος εγκληματικής ή τρομοκρατικής ομάδας ή βοήθησε στην πρόληψη [τέτοιας] αξιόποινης πράξης [...]

c) εάν ο δράστης τέλεσε την αξιόποινη πράξη σε κατάσταση μειωμένης ικανότητας αντίληψης και βούλησης, και [...] διατάσσοντας ταυτόχρονα την υποβολή σε θεραπεία [ο δικαστής δύναται να επιβάλει ποινή] μικρότερης διάρκειας [...]

d) σε διαδικασία που αφορά συμφωνία αναγνώρισης της ενοχής ή αποδοχής της ποινής ή

e) εάν ο δράστης συμμετείχε σε ιδιαίτερα σημαντικό βαθμό στη εξακρίβωση [αξιόποινων πράξεων] διαφθοράς [...], σύστασης, οργάνωσης και στήριξης εγκληματικής ομάδας [...] [ή] τρομοκρατικής ομάδας [...] [ή στον εντοπισμό ή στην καταδίκη του δράστη τέτοιων αδικημάτων].

3) Εντούτοις, κατά την επιβολή ποινής κατώτερης της προβλεπόμενης από τον παρόντα νόμο, ο δικαστής δεν μπορεί να επιβάλει

[…]

b) ποινή φυλάκισης κάτω των οκτώ ετών, εάν [...] το κατώτατο όριο της ποινής φυλάκισης είναι τουλάχιστον 15 έτη

[…]

4) Στη διαδικασία που αφορά συμφωνία αναγνώρισης της ενοχής και αποδοχής της ποινής, ο δικαστής δύναται να επιβάλει ποινή φυλάκισης κατώτερη του ενός τρίτου της ελάχιστης προβλεπόμενης [...]

Άρθρο 172 Παράνομη παρασκευή, κατοχή και διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, δηλητηρίων ή πρόδρομων ουσιών

1) Όποιος παρανόμως

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

a) παράγει,

b) εισάγει, εξάγει, μεταφέρει ή μεριμνά για τη μεταφορά,

c) αγοράζει, πωλεί, ανταλλάσσει, προμηθεύει ή

d) κατέχει για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα ναρκωτικές ουσίες, ψυχοτρόπους ουσίες, δηλητήρια ή πρόδρομες ουσίες, ή ενεργεί ως μεσολαβητής στις εν λόγω δραστηριότητες, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τριών έως δέκα ετών.

[...]

4) Τιμωρείται με ποινή κάθειρξης είκοσι έως εικοσιπέντε ετών ή με ποινή ισόβιας κάθειρξης ο δράστης της προβλεπόμενης στο άρθρο 1 αξιόποινης πράξης

[...]

c) εάν το έγκλημα αφορά πολύ μεγάλη ποσότητα [κατά την αίτηση προδικαστικής παραπομπής προς το δικαστήριο, η αξιόποινη πράξη που τέλεσε ο R.B. αφορούσε πολύ μεγάλη ποσότητα].

Νόμος 301/2005, περί κώδικα ποινικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα (στο εξής: κώδικας ποινικής δικονομίας)

Άρθρο 34, παράγραφος 6: Η αρμόδια για την ποινική διαδικασία δικαστική αρχή παρέχει αμέσως στον κατηγορούμενο, κρατούμενο ή συλληφθέντα, έγγραφο περί των δικαιωμάτων του· για την εν λόγω πράξη συντάσσεται πρακτικό. Ο κατηγορούμενος δύναται να διατηρήσει το έγγραφο για όλο το διάστημα κατά το οποίο στερείται την ελευθερία του.

Άρθρο 69, παράγραφος 1: Ο κατηγορούμενος, ο δικηγόρος του, το θύμα της αξιόποινης πράξης, ο πολιτικώς ενάγων [...] και, εάν εκκρεμεί δικαστική διαδικασία, η εισαγγελική αρχή [...] δύνανται να συμβουλεύονται τη δικογραφία, [....], για να αντλήσουν πληροφορίες και να λάβουν σημειώσεις, καθώς και να λάβουν αντίγραφα του υλικού ή μέρους αυτού με δικά τους έξοδα·

Άρθρο 85, παράγραφος 1: Ο ύποπτος για την τέλεση αξιόποινης πράξης μπορεί να τεθεί υπό κράτηση από αστυνομικό εάν συντρέχει μία εκ των προϋποθέσεων για την εφαρμογή μέτρου κράτησης [...], ή εάν πρόκειται για ύποπτο [...], ακόμη και αν δεν έχει εισέτι απαγγελθεί εναντίον του καμία κατηγορία. Για την κράτηση απαιτείται προηγούμενη άδεια της εισαγγελικής αρχής. Ελλείψει τέτοιας αδείας, η κράτηση επιτρέπεται μόνο σε επείγουσα περίπτωση και όταν δεν υπάρχει δυνατότητα αναμονής προηγούμενης αδείας, ιδίως επειδή το πρόσωπο συνελήφθη επ' αυτοφώρω ή αποπειράθηκε να διαφύγει.

Άρθρο 85 παράγραφος 2: Ο καθένας μπορεί να περιορίσει την προσωπική ελευθερία προσώπου το οποίο συνελήφθη κατά την τέλεση αξιόποινης πράξης, ή

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

αμέσως μετά, εάν αυτό είναι αναγκαίο για να εξακριβωθεί η ταυτότητά του, να εμποδιστεί η διαφυγή του, να συλλεχθεί αποδεικτικό στοιχείο ή να προληφθούν περαιτέρω αξιόποινες πράξεις· [όποιος προέβη στη σύλληψη] υποχρεούται εντούτοις να παραδώσει πάραυτα το πρόσωπο αυτό στις δυνάμεις της τάξης, στη στρατιωτική αστυνομία ή στη διοίκηση των τελωνείων.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

1 Στις 24 Ιουλίου 2017, μέλη της σλοβακικής αστυνομίας, συνέλαβαν τον R.B, βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας, με την άδεια της εισαγγελικής αρχής.

2 Στον R.B. απαγγέλθηκαν κατηγορίες για δύο πράξεις τελεσθείσες κατά πραγματική συρροή: i) παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, δηλητηρίων ή πρόδρομων ουσιών, κατοχή και διακίνηση αυτών, κατά το άρθρο 172, παράγραφος 1, στοιχεία c και d, και το άρθρο 172, παράγραφος 4, στοιχείο c, του ποινικού κώδικα, επειδή προμηθεύτηκε και κατείχε σχεδόν 2 κιλά κοκαΐνης, 4,5 γραμμάρια μαριχουάνας και 3 χάπια MDMA [(μεθυλενοδιοξυ)φαιναιθυλαμίνης (ecstasy)]· ii) παράνομη κατοχή και διακίνηση όπλων, κατά το άρθρο 294, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα σε κατ' ιδέαν συρροή με παράνομη κατοχή και διακίνηση όπλων, κατά το άρθρο 294, παράγραφος 1, του ποινικού κώδικα, επειδή κατείχε, χωρίς άδεια, καραμπίνα Maverick, τύπου 88, και 50 σφαίρες.

3 Μέχρι σήμερα ο R.B. δεν έχει καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση και δεν του έχει απαγγελθεί κατηγορία συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, συμμορία ή τρομοκρατική ομάδα. Με διάταξη του αρμόδιου για την προκαταρκτική έρευνα δικαστή, της 27ης Ιουλίου 2017, διατάχθηκε η προσωρινή κράτηση του R.B, η οποία παραμένει ακόμη σε ισχύ.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

4 Κατά την άποψη του δικηγόρου του, το έγγραφο το οποίο παρασχέθηκε στον R.B. κατά τη σύλληψή του δεν περιείχε όλες τις προβλεπόμενες στο άρθρο 4 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ πληροφορίες και ειδικότερα δεν μνημόνευε το δικαίωμα πρόσβασης του συλληφθέντος, μη ακόμη κατηγορηθέντος, στη δικογραφία. Ο δικηγόρος επισημαίνει επίσης τη μη παροχή πληροφοριών σχετικά με το δικαίωμα προσβολής της έλλειψης πληροφοριών. Ο R.B. δεν έκανε καμία δήλωση σχετικά με την πράξη· αμφισβητεί την αναλογικότητα της ποινής υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης. Παράλληλα. επικαλείται το άμεσο αποτέλεσμα της οδηγίας 2012/13, την οποία, κατ' αυτόν, η Σλοβακική Δημοκρατία μετέφερε πλημμελώς στην εθνική έννομη τάξη.

5 Η εισαγγελική αρχή επισημαίνει ότι, λαμβανομένης υπόψη της συρροής των αξιόποινων πράξεων, η επιβληθείσα ποινή πρέπει, κατά την εθνική νομοθεσία, να

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

εμπίπτει στο ανώτατο όριο του σχετικού πλαισίου, ήτοι ποινή φυλάκισης έως 25 ετών. Στην περίπτωση συμφωνίας σχετικά με την ενοχή και σχετικά με την ποινή, προτείνει στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας 20 ετών σωρευτικώς με κατάσχεση της περιουσίας και εφαρμογή μέτρου ασφαλείας. Ο R.B. διαφωνεί με την πρόταση της εισαγγελικής αρχής.

Σύντομη έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

6 Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν χωρεί αμφιβολία ότι στην υπό κρίση υπόθεση τυγχάνουν εφαρμογής το δίκαιο της Ένωσης και ο Χάρτης και, ως εκ τούτου, παραπέμπει στις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στις υποθέσεις C-73/16, Puškár, EU:C:2017:253, σημεία 29, 30 και 50, και C-122/15, C, EU:C:2016:65, σημείο 62. Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει επίσης στο άρθρο 51 του Χάρτη και στη σκέψη 25 της απόφασης της 6ης Μαρτίου 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126), καθώς και στο ερώτημα που υποβλήθηκε στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το Πρωτοδικείο Ρεθύμνης (Ελλάδα), στις 17 Αυγούστου 2016, στην υπόθεση C-475/16 στην ποινική δίκη κατά K.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

7 Κατά την εθνική νομοθεσία, συλληφθείς στον οποίο δεν έχουν απαγγελθεί ακόμη κατηγορίες δεν έχει δικαίωμα πρόσβασης στη δικογραφία, και το δικαίωμα αυτό οποίο δεν το έχει ούτε ο δικηγόρος του. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η μη παροχή πλήρων και ακριβών πληροφοριών κατά το άρθρο 4 της οδηγίας 2012/13 θίγει τη νομιμότητα της σύλληψης και της προσωρινής κράτησης. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η παράβαση της οδηγίας αυτής δεν μπορεί να καθιστά παράνομη την προσωρινή κράτηση ή τη σύλληψη. Ούτε η πλημμελής ενημέρωση ούτε η μη τήρηση του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2012/13/ΕΕ μπορεί να συνιστά λόγο που καθιστά παράνομη την προσωρινή κράτηση ή τη σύλληψη. Επιπλέον, το γεγονός ότι πρόκειται για ιδιαίτερα σοβαρή αξιόποινη πράξη είναι βασικό στοιχείο της προσωρινής κράτησης.

8 Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορεί να αποδοθεί άμεσο αποτέλεσμα στην οδηγία 2012/13. Καίτοι ο συλληφθείς, στον οποίο δεν έχουν ακόμη απαγγελθεί κατηγορίες, δεν δικαιούται πρόσβαση στη δικογραφία κατά την εθνική νομοθεσία, εν προκειμένω, σε μεταγενέστερο χρόνο, απαγγέλθηκαν κατηγορίες στον R.B. και αυτός, ως κατηγορούμενος, απέκτησε το εν λόγω δικαίωμα και ενημερώθηκε σχετικά με τη δικογραφία.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

9 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να

ΕΠΙΣΗΜΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

διευκρινιστεί αν οι προβλεπόμενες από την εθνική νομοθεσία ποινές συνάδουν προς το άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα σε ανάλογες της σοβαρότητας των αξιόποινων πράξεων ποινές. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης να διευκρινιστεί αν η ως άνω διαμόρφωση της ποινής συνάδει προς την απόφαση-πλαίσιο 2004/755/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

10 Η εναρμόνιση της καταστολής των σχετικών με ναρκωτικά αξιόποινων πράξεων προβλέπεται ρητώς στο άρθρο 83 ΣΛΕΕ και η καταπολέμηση του εγκληματικού αυτού φαινομένου έχει διεθνική διάσταση και περιλαμβάνεται στους κοινούς στόχους της Ένωσης. Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι υφίστανται διαφορά των ποινικών κυρώσεων μεταξύ των κρατών μελών, η οποία μπορεί, κατά την άποψή του, αφενός, να έχει ως αποτέλεσμα τη μετακίνηση της εγκληματικότητας στο έδαφος άλλου κράτους μέλους και, αφετέρου, να βλάψει την ομοιόμορφη πρόσβαση στην πρόληψη της εγκληματικότητας και την κοινωνική επανένταξη των δραστών.

11 Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει τις δυσχέρειες που σχετίζονται με την αναγνώριση των αποφάσεων, καθώς και την αρχή της εξατομίκευσης των ποινών. Εκτιμά ότι η μόνη θεμιτή δυνατότητα εξατομίκευσης της ποινής είναι η κατ' εξαίρεση μείωση της ποινής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 39, παράγραφοι 1, 2 και 3, του ποινικού κώδικα, με το οποίο μειώνεται το κατώτατο όριο της προβλεπόμενης ποινής. Σε άλλες περιπτώσεις δεν επιτρέπεται κατ' εξαίρεση μείωση της ποινής.

12 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η ποινή, την οποία αυτό υποχρεούται να επιβάλει κατά τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, είναι υπέρμετρα αυστηρή. Θέτει υπό αμφισβήτηση το κατώτατο όριο της ποινής. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι στον τομέα της εξατομίκευσης της ποινής δεν μπορεί να λάβει υπόψη θεμελιώδεις περιστάσεις για την αναμόρφωση του δράστη της αξιόποινης πράξης και για την κοινωνική επανένταξή του, για παράδειγμα την περίσταση ότι ο κατηγορούμενος δεν έχει βεβαρημένο ποινικό μητρώο και ότι η ποινή πρέπει να θίγει όσο το δυνατόν λιγότερο τη σύζυγο και τα ανήλικα τέκνα του.

13 Το αιτούν δικαστήριο τρέφει σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με το αν τέτοια ποινική πολιτική συμβάλλει αποτελεσματικά στην επίτευξη των σκοπών της Ένωσης, όπως την αναμόρφωση του δράστη της αξιόποινης πράξης, την κοινωνική επανένταξή του και, επομένως, την πρόληψη του συγκεκριμένου είδους αξιόποινων πράξεων. Με άλλα λόγια, διερωτάται αν η πολιτική αυτή πληροί τις απαιτήσεις της καταπολέμησης της εγκληματικότητας στον τομέα των ναρκωτικών ή αν η πρόληψη και η καταστολή των αξιόποινων πράξεων στον εν λόγω τομέα καθώς και η κοινωνική επανένταξη των καταδικασθέντων μετατοπίζονται απλώς προς άλλα κράτη μέλη της Ένωσης.

14 Το αιτούν δικαστήριο επικαλείται τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Y. Bott στην υπόθεση C-171/16, Beškov, EU:C:2017:386, σημεία 30 έως 37 και 46 έως 51, στα οποία επισημαίνεται ότι δυσανάλογα αυστηρή ποινή δεν θα έχει τελικώς ως αποτέλεσμα την κοινωνική επανένταξη, αλλά την αντίδραση και την

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

υποτροπή. Υπογραμμίζει επίσης τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η Αυστρία στην υπόθεση C-510/2017, κατά τις οποίες, αντιβαίνει στο άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη εθνική νομοθεσία, η οποία προβλέπει, στην περίπτωση αυτή, την επιβολή ποινής 15 έως 20 ετών φυλάκισης, επιτρέποντας τη μείωση του κατώτατου ορίου αυτής μόνο εάν συντρέχουν σαφώς καθορισμένες εξαιρετικές περιστάσεις.

15 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει επίσης στο σημείο 1.1, τέταρτη παράγραφος, της πρότασης οδηγίας σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης [COM/2012/0363 final – 2012/0193 (COD)], κατά την οποία οι διαφορές στις επιβαλλόμενες ποινές έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα των πολιτικών της Ένωσης για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων. Κατά το αιτούν δικαστήριο, στην πρόταση οδηγίας γίνεται μνεία της εναρμόνισης των ποινών και εφιστάται η προσοχή στις διαφορές μεταξύ των ποινικών κυρώσεων. Έστω και αν η πρόταση αυτή αφορά την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, η εν λόγω πρόταση και η καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών θεμελιώνονται στην ίδια διάταξη, ήτοι στο άρθρο 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

16 Το αιτούν δικαστήριο τρέφει αμφιβολίες όσον αφορά τη συμβατότητα της εν λόγω ποινικής κύρωσης προς το άρθρο 4 της απόφασης-πλαισίου 2004/757/ΔΕΥ, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 5 αυτής, κατά την οποία οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές και, για την εκτίμηση του επιπέδου των ποινών, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πραγματικά στοιχεία, όπως οι ποσότητες και η φύση των ναρκωτικών που διακινούνται, καθώς και το κατά πόσον το αδίκημα διεπράχθη στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης.

17 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στη σκέψη 48 της απόφασης της 4ης Μαΐου 2016, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, επισημαίνοντας ότι η εθνική νομοθεσία δεν μπορεί να παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει να είναι το μέτρο αναγκαίο, πρόσφορο και ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Επικαλείται επίσης, το σημείο 50 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση C-73/16, Puškár, EU:C:2017:253, κατά το οποίο η αρχή της αναλογικότητας αποτελεί συστατικό στοιχείο της αρχής της αποτελεσματικότητας και, συγκεκριμένα, έκφανσή της αποτελεί ο περιορισμός της υπερβολικής δυσχεράνσεως.

18 Το αιτούν δικαστήριο επικαλείται επίσης τη σκέψη 41 της απόφασης της 8ης Μαΐου 2014, H.N, C-604/12, EU:C:2014:302, επισημαίνοντας ότι, βάσει της αρχής της δικονομικής αυτοτέλειας των κρατών μελών, ελλείψει εφαρμοστέων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, απόκειται στην εγχώρια έννομη τάξη να θεσπίζει τις δικονομικές διατάξεις που σκοπούν να διασφαλίσουν την προστασία των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στους ιδιώτες βάσει του δικαίου της Ένωσης.

19 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο επικαλείται τη σκέψη 14 της απόφασης της 14ης

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δεκεμβρίου 1995, Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, τη σκέψη 66 της απόφασης της 10ης Απριλίου 2003, Steffensen, C-276/01, EU:C:2003:228, και τη σκέψη 42 της απόφασης της 20ής Οκτωβρίου 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, βάσει των οποίων επισημαίνει ότι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει κρίνει παγίως ότι κάθε περίπτωση στην οποία τίθεται το ζήτημα αν εθνική διάταξη δικονομικού δικαίου καθιστά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένης υπόψη της θέσης της διάταξης αυτής στην όλη διαδικασία, της εξέλιξης της διαδικασίας και των ιδιαιτεροτήτων της ενώπιον των αρμοδίων εθνικών οργάνων· υπό το πρίσμα αυτό, πρέπει να λαμβάνονται, ενδεχομένως, υπόψη οι βασικές αρχές της εθνικής έννομης τάξης, για παράδειγμα οι αρχές της προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας, της ασφάλειας δικαίου και της εύρυθμης διεξαγωγής της διαδικασίας.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ